

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ТЕХНОЛОГІВ У ГАЛУЗІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Філімонова І.А.

аспірант кафедри професійної освіти та технологій за профілями

**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Черкаська область, Україна**

Постановка проблеми. Сучасна економіка висуває нові вимоги до рівня кваліфікації і компетентності кожного працівника. Зміни, що відбуваються в соціально-економічній структурі сучасного суспільства, зумовлюють підвищення вимог до якості підготовки фахівців різних профілів. Посилилась увага і до професії фахівця-технолога у галузі харчових технологій як на особистісному, так і на професійному рівнях. Саме це має сприяти швидкій адаптації молодого фахівця на виробництві, у трудовому колективі, освоєнню нової техніки й технології; дозволить динамічно змінювати спеціальність, а при необхідності – і професію [2, с. 140].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань, пов'язаних з підготовкою інженерно-педагогічних кадрів, присвячені роботи: С. Батишева, Г. Зборовського, Е. Зеєра, Р. Карпової, О. Коваленко В. Ложкіної, А. Пастухова та ін; психологічні проблеми висвітлені в роботах Т. Кудрявцева, Н. Кузьміної, І. Лобача та ін; дидактичні питання розглядаються в роботах В. Ледньова, П. Підкасистого, Б. Соколова, О. Федорової та ін. У своїх дослідженнях вчені наголошують на тому, що сучасні науково-технологічні зміни призвели до появи низки суперечностей між глобальними потребами суспільства й результатами освіти, між об'єктивними вимогами часу й загальним недостатнім рівнем освіченості, між професійною орієнтацією та потребами особистості в гармонійному задоволенні різноманітних пізнавальних інтересів, між сучасними методологічними підходами до розвинених наук і архаїчними формами їх вивчення.

Мета статті полягає у розгляді професійної підготовки майбутніх фахівців-технологів у галузі харчових технологій як складної єдності різних компонентів та аналізі її педагогічної та інженерної складової.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовка фахівців-технологів у галузі харчових технологій здійснюється в рамках єдиного навчального процесу. Поліфункціональність професійної діяльності такого спеціаліста потребує розгляду її як складної єдності різних компонентів (інженерного, педагогічного, виробничого), взаємопов'язаних та взаємовизначаючих один одного; таких, що забезпечують цілісність навчально-виховного процесу.

Ми визначаємо поняття «інженерно-педагогічна підготовка» як інтегрований процес формування професійних знань, умінь, навичок і застосування їх як у галузі інженерної діяльності, так і в педагогічній; і як результат – сформовані якості особистості, необхідні для здійснення професійної діяльності фахівця-технолога.

Сутність і специфіку підготовки фахівців-технологів доцільно розглядати з точки зору педагогічної та інженерної складової [1, с. 146].

У навчальному процесі ПТНЗ окрім класно-урочної системи, яка теж має свої особливості, також розвинена система практикумів і практик, лабораторно-практичних занять, виробничого навчання з його різними варіантами. З цим пов'язана специфіка планування та здійснення навчального процесу, який великою мірою стає навчально-виробничим. Відносно великої виразності та значущості набуває діагностична діяльність майстра як складова частина роботи з формування колективу першого курсу [1, с. 148]. Він організовує і проводить навчально-виховну роботу: професійно орієнтує молодь, виховує і розвиває професійно важливі і значимі якості особистості сучасного робітника, організовує і бере активну участь в дослідно-експериментальній і науково-дослідній роботі з проблем професійної освіти, здійснює організаційно-методичну діяльність в навчальних закладах (створює педагогічні проекти змісту освіти, окремих методик навчання та інноваційної діяльності тощо). Такий педагог розробляє навчально-методичну документацію (основі професійні освітні програми:

навчальні плани і програми навчальних предметів, посібники, методичні рекомендації), бере активну участь в оснащенні і розвитку матеріальної бази навчального закладу. Одночасно він є діяльним в організаційно-управлінській роботі в установах та організаціях професійної освіти [4, с. 39].

Оскільки головним видом діяльності інженерів-педагогів є діяльність педагогічна, то в дослідженні розглянемо психолого-педагогічну підготовку такого фахівця як складову результату функціонування професійної системи підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ. Психолого-педагогічна підготовка спрямована на формування знань про психіку людини, психологічні основи професійної діяльності, про сутність, принципи і методи навчання та виховання майбутнього фахівця, на формування професійних компетенцій організації та реалізації методичної діяльності фахівця-технолога [4, с. 9].

Саме тому у підготовці з інженерно-педагогічного фаху є однакова професійна значущість дисциплін суто технічних і психолого-педагогічних.

Підготовка майбутнього фахівця-технолога до педагогічної діяльності припускає як формування компонентів діяльності, так і умінь, необхідних для її здійснення. Викладач спецдисциплін повинен так організувати навчально-виховний процес, щоб теоретичні знання, які засвоюють учні, завжди були керівництвом до виконання практичних дій, а практичний досвід, набутий учнями під час виконання лабораторно-практичних робіт і виробничого навчання, цілком використовувався у вивченні теоретичних положень [3, с. 114].

Важливою умовою успішного здійснення інженерно-педагогічної діяльності є розвинене технічне мислення, яке потрібне для пояснення дії технічних пристроїв і розкриття сутності технологічних процесів. Майбутній спеціаліст повинен знати: хімічний склад, властивості та асортимент харчових продуктів, основне технологічне устаткування і принципи його роботи, нормативи витрат сировини, матеріалів, види браку і методи його попередження, матеріали з оформлення технічної документації [2, с. 157].

Як зазначає О. Коваленко, мислення фахівця-технолога відрізняється від мислення інженерно-технічного працівника відносно перевагою понятійного компоненту. Тому система його технічних і педагогічних знань повинна носити

інтегрований характер, у її підґрунті повинні лежати узагальнені знання виробничо-технічного і психолого-педагогічного плану, більшість з яких мають фундаментальну природу (такі глибоко узагальнені категорії, як ціль, зміст, метод, спосіб, форма, засіб впливу на особистість) та охоплюють процес як теоретичного, так і практичного навчання професії [3, с. 106].

Таким чином мета підготовки майбутнього фахівця-технолога у галузі харчових технологій полягає в тому, щоб сприяти формуванню мислячої людини, здатної орієнтуватися в складних ситуаціях, яка вміє швидко приймати правильні рішення, володіє новітніми технологіями в галузі інженерії, тобто сприяти формуванню професійних якостей майбутнього фахівця. Крім цього потрібно також урахувати специфіку професії харчового профілю, особливості якої обумовлюють необхідність формування у майбутнього фахівця певних творчих умінь, а також естетичного смаку, професійної мобільності та художньо-естетичного сприйняття навколишнього світу.

Висновки. Вимогою сьогодення є необхідність формування фахівця-технолога не просто виконавцем інструкційних, адміністративних та методичних рекомендацій і розпоряджень, а професіоналом, готовим та здатним відповідно до поставлених педагогічних цілей практично розв'язувати групи завдань та самостійно діяти у нестандартних навчально-виховних і виробничих ситуаціях. Тому елементи професійної підготовки майбутніх фахівців мають бути спрямовані на рівнозначну психолого-педагогічну та інженерну підготовку, а також на досягнення основного результату навчання – підготовку висококваліфікованих фахівців інженерно-педагогічного напрямку для системи професійно-технічної освіти.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні особливостей підготовки майбутніх бакалаврів у галузі харчових технологій з урахуванням компетентнісного підходу.

Література

1. Артюх С., Коваленко Е., Белова Е. и др. Педагогические аспекты преподавания инженерных дисциплин. Пособие для преподавателей / С. Артюх, Е. Коваленко и др. – Харьков: УИПА, 2001. – 210 с.

2. Внукова О. М. Методологічні засади професійної освіти : навчальний посібник для студентів напрямів підготовки 6.010104 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості), 6.010104 Професійна освіта (Дизайн) / О. М. Внукова. – К. : КНУТД, 2015. – 198 с.

3. Коваленко О. Е. Теоретичні засади професійної педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів в контексті приєднання України до Болонського процесу : монографія / О. Е. Коваленко, Н. О. Брюханова, О. О. Мельниченко – Харків : УПА, 2007. – 162 с.

4. Цідило І. М. Теорія і методика підготовки майбутніх інженерів-педагогів до застосування інтелектуальних технологій у професійній діяльності : дис. ... док. пед. наук : 13.00.04., 13.00.10 / Цідило Іван Миколайович ; Мін-во освіти і науки, Терноп. нац. пед. ун-тет. – Тернопіль, 2015. – 528 с.